

ЗАРОБІТНА ПЛАТА В УКРАЇНІ ТА РІВЕНЬ ЖИТТЯ, ЩО ВОНА ЗАБЕЗПЕЧУЄ

Проведено дослідження рівня життя населення України. Визначено, яке місце країна посідає за цим показником в світі. Досліджено заробітну плату як вагому складову, що забезпечує достойне життя людей.

The people living standards in Ukraine has been investigated. According to this rate the country rank in the world has been determined. Wage as the valid strand which assures the decent life for people has been examined.

Ключові слова: рівень життя населення, заробітна плата.

Вступ

Для всебічного розвитку країни, в тому числі економічного, необхідне забезпечення належного рівня та якості життя населення. У концепції "Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй" (ПРООН) зазначається, що будь-яка держава світу в процесі свого економічного розвитку повинна, в першу чергу, створювати сприятливі умови для того, щоб життя людей було довгим, здоровим і наповненим творчістю. Є показник, який охоплює всі ці вимоги – це рівень життя населення. Він вимірюється як реальний дохід на душу населення та кількість населення за межею бідності. Часто також приймаються до уваги доступ до системи охорони здоров'я, економічна нерівність, рівень освіти, доступ до певних товарів, очікувана тривалість життя при народженні. Часто цьому терміну протиставляється термін «якість життя», що також приймає до уваги різноманітні неекономічні показники.

Постановка завдання

Життєвий рівень населення залежить від способу виробництва, який характеризується відносинами власності, рівнем розвитку матеріальної бази суспільства, сфери послуг та суспільною продуктивністю праці, а також від способу життя, що визначається загальними проявами життєдіяльності людини, а саме величиною потреб у різних життєвих благах та можливістю їх задоволення, виходячи з пропозиції товарів та послуг на ринку та реальних доходів населення. На рівень життя населення впливає ряд економічних, соціальних, політичних, культурних, інноваційних, екологічних та інших факторів. Одним із головних факторів є дохід населення, який в значній мірі, а іноді і завжди виражається рівнем оплати праці.

Проблема рівня життя займає місце у дослідженнях багатьох вчених, таких як Дж. Хікс, також Н. Гакал, А. Ярошенко, Н. Гребенченко та інші.

Метою даного дослідження є аналіз рівня життя населення в Україні, рівня заробітної плати та можливості забезпечення його гідного життя, а також порівняння даних показників з іншими країнами світу.

Результати дослідження

Для аналізу й оцінки життєвого рівня населення використовують різні показники, такі як обсяг валового внутрішнього продукту, національного і реального доходу на душу населення, обсяг послуг на душу населення, середній рівень заробітної плати, забезпеченість житлом та інші.

Рівень життя в Україні завжди поступався європейському, але останнім часом він ще більше погіршується. Були проведені дослідження, в результаті яких визначено рейтинг країн за рівнем життя у 2010 році. В ньому всього 110 країн. З першого по десяте місце займають такі країни, як Норвегія, Данія, Фінляндія, Австралія, Нова Зеландія, Швеція, Канада, Швейцарія, Голландія, США. Україна на 69 місці. З європейських країн, що знаходяться нижче в рейтингу лише Молдова – 88 місце [1].

Можна зробити висновок, що наші найближчі сусіди: Росія, Білорусь, Польща, Румунія живуть набагато краще. Для того, щоб наздогнати ці країни треба підвищити рівень добробуту населення, зокрема забезпечити гідною оплатою праці. Згідно з Законом України "Про Державний бюджет України на 2011 рік" у 2011 році встановлено прожитковий мінімум на одну особу в розрахунку на місяць у розмірі з 1 січня – 894 гривні, з 1 квітня – 911 гривень, з 1 жовтня – 934 гривні, з 1 грудня – 953 гривні. Згідно зі статтею 22 мінімальна заробітна плата складатиме у місячному розмірі: з 1 січня – 941 гривня, з 1 квітня – 960 гривень, з 1 жовтня – 985 гривень, з 1 грудня – 1004 гривні. Чи є це достатнім, можна визначити лише в порівнянні з доходами населення в інших країнах [2].

В таблиці 1 наведено порівняння середньомісячної заробітної плати в Україні з деякими Європейськими країнами станом на 1 лютого 2011 року.

Розрахунки проводились за валютними курсами дійсними 1.02.2011 року [3].

За результатами розрахунків за усіма показниками, найвища заробітна плата у Польщі, яка перевищує мінімальну заробітну плату України на 292,13%.

В результаті отриманих даних можна проранжувати країни за розмірами заробітної плати від більшої до меншої: 1 місце – Польща, 2 місце – Росія, 3 місце – Білорусія, 4 місце – Україна. Це невтішно для нашої країни, тому не дивно, що більшість населення прагне виїхати за кордон хоча б для отримання роботи.

Дані соціологічних досліджень показують, що вже більше половини українців хотіли б залишити свою батьківщину або назавжди, або хоча б на кілька років. Згідно з результатами дослідження, проведеного

інститутом громадської думки Gallup (США) в пострадянських країнах у 2009 році, більше 40% українців хотіли б виїхати із країни тимчасово – вчитися, працювати, створювати свій бізнес, і ще 15% висловили бажання покинути батьківщину назавжди. Такі настрої українців аналітики пояснюють їх незадоволеністю рівнем життя на батьківщині. За даними опитування, проведеного в червні 2009 року українським агентством InMind, що входять до міжнародної дослідницької мережі Factum Group, таких серед співвітчизників більше половини – 54%. І останнім часом з стрімким непропорційним підвищенням цін щодо підвищення заробітної плати, число бажаючих виїхати зростає [4].

Таблиця 1

Порівняння заробітної плати в різних країнах

Показники	Країни			
	Україна	Росія	Білорусія	Польща
Місце в рейтингу за рівнем життя	69	63	54	29
Мінімальний прожитковий мінімум	894 грн	6 159 рублів (1737 грн)	296870 рублів (772 грн)	1123 злотих (3146 грн)
Мінімальна заробітна плата	941 грн	5960 рублів (1681 грн)	460000 рублів (1196 грн)	1317 злотих (3690 грн)
Середня заробітна плата	2297 грн	28607 рублів (8067 грн)	1595873 рубля (4149 грн)	3400 злотих (9527 грн)

Для порівняння можна обрати країну, що останнім часом стрімко розвивається і захоплює світові ринки — це Китай, який посідає 58 місце в рейтингу за рівнем життя. З 1 січня мінімальна зарплата складає 1160 юань в місяць, за курсом 1 (CNY) = 1.2134 (UAH) складає 1407 грн, що на 466 грн. перевищує український мінімум.

Безумовно, стверджувати, що в інших країнах живуть краще неможливо, так як розрахунки проводяться без врахування рівня цін на національному ринку кожної держави. Ціновий фактор є досить значним для визначення рівня життя. В лютому порівняно з січнем 2011 року ціни на продовольчі товари зросли в Білорусі на 2,7%, Україні – 0,9%, Росії – 0,8%, Польщі – 0,2%.

В результаті дослідження проведені розрахунки, які визначають ступінь забезпеченості гідного життя населення України. Для цього використано споживчий кошик — набір товарів і послуг, необхідних для задоволення першочергових потреб людини в середньому на рік. Згідно з постановою Кабінету міністрів України “Про затвердження наборів продуктів харчування, наборів непродовольчих товарів та наборів послуг для основних соціальних і демографічних груп населення” від 14 квітня 2000 року, визначено скільки кілограм кожного виду продукту має споживати одна працездатна людина на рік, станом на 28 березня 2011 року набір продуктів коштує 8453,4 грн на рік, тобто 704,45 грн кожного місяця (таблиця 2).

Таблиця 2

Набір продуктів харчування для працездатного населення на рік

Найменування набору продукту	Вартість грн.
Хлібопродукти	1121
Овочі, баштанні	1117
Фрукти і ягоди	1280
Цукор, кондитерські вироби	753,4
М'ясопродукти	1824
Рибопродукти	297
Молокопродукти	1885
Яйця	176
Усього	8453,4

Якщо громадянин отримує дохід на рівні середньої заробітної плати по Україні, то він може повноцінно жити. Оскільки під час кризи, підприємства намагаються зекономити і багато людей отримують дохід на рівні мінімального, то громадянин може повноцінно прогодувати лише себе. Залишається 236,55 грн., але необхідно сплатити комунальні послуги, покривати витрати на одяг, транспорт. Отже, коштів не вистачає. В цьому випадку треба вносити зміни в набір продуктів харчування з поправками на теперішній

час, або жити, так як живуть більшість громадян – економити.

Щодо ситуації в інших країнах, ціни на товари харчування першої необхідності станом на лютий 2011 року наведені у таблиці 3, у порівнянні.

Таблиця 3

Порівняння цін на продукти харчування в різних країнах

Назва продукту	Україна, грн. за кг	Росія		Білорусь		Абсолютне відхилення	
		рублів за кг	грн. за кг	біл. рублів за кг	грн. за кг	укр. ціна до рос. ціни	укр. ціна до біл. ціни
Хліб пшеничний	3	11	3,1	1941	5	-0,1	-2
Макарони	3	26,5	7,5	3210	8,3	-4,5	-5,3
Пшоно	10	38,9	10,9	3378	8,8	-0,9	+1,2
Рис	12	31	8,7	4711	12,2	+3,3	-0,2
Картопля	7	40	11,3	1813	4,7	-4,3	+2,3
Капуста	12	26,5	7,5	2078	5,4	+4,5	+6,6
Морква	6	19,5	5,6	1791	4,7	+0,4	+1,3
Яблука	12	40	11,3	4297	11,2	+0,7	+0,7
Курятина	17	118,55	33,4	9121	23,7	-16,4	-6,7
Свинина	50	120	33,8	12169	31,6	+16,2	+18,4
Морожена риба	25	82	23,1	7351	19,1	+1,9	+5,9
Молоко	7	28,6	8,1	1764	4,6	-1,1	+2,4
Сметана	20	112,5	31,7	7541	19,6	-11,7	+0,4
Масло	60	142	40	20300	52,8	+20	+7,2
Усього	244	837,05	236	81465	211,8	+8	+32,2

Якщо в графах “Абсолютне відхилення” значення стоїть зі знаком “-”, це означає, що ціна на українському ринку нижча за ціну на іншому ринку. Якщо “+”, то навпаки – ціна вища. За 7-а показниками з 14-и ціни в Україні перевищують російські та за 10-а з 14-и — білоруські.

Таким чином заробітна плата в Україні нижча, а ціни вищі ніж в сусідніх країнах. Це є однією з причин низького рівня життя населення.

Висновки

На даному етапі рівень життя в Україні з точки зору доходів населення є дуже низьким порівняно з сусідніми країнами, мінімальна та середня заробітні плати значно менші. Це говорить про те, що населення живе досить бідно. Для того, щоб підвищити добробут життя в нашій країні необхідно:

- знизити швидкість зростання цін,
- підвищити прожитковий мінімум, мінімальну заробітну плату,
- зменшити диференціацію доходів населення,
- запобігати безробіттю і скорочувати його обсяги.

Реалізація запропонованих заходів дозволить стабілізувати рівень життя населення, попередити посилення соціальної напруги в країні і у подальшому забезпечить більш гармонійний розвиток економічних відносин на етапі ринкової трансформації України.

Література

1. Ранг країн світу за рівнем життя [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.prosperity.com/>.
2. Закон України “Про Державний бюджет України на 2011 рік” / Верховна Рада України – Офіц. вид. – К. : Парлам. Вид-во, 2011. – 52 с.
3. Курс валют [Електронний ресурс]. – Режим доступу до курсу : <http://www.bank.gov.ua/>.
4. Хаустова В. Є. Міжнародний порівняльний аналіз рівня та якості життя населення країн світу / В. Є. Хаустова, Ф. В. Узунов // Вісник ДонДУЕТ. – 2003. – № 4 (20). – С. 47 – 55.

Надійшла 14.04.2011